EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.10.2026
COM(2026) 588 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

2026. aasta aruanne Euroopa Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise kohta 2025. aastal

{SWD(2026) 324 final}

Sisukord

Eessõna 2
ÜLEMAAILMSED KOHUSTUSED 4
ELi reageerimine Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale 4
Euroopa Liit: tegija rahvusvahelisel tasandil 4
Global Gateway 6
Humanitaarabi 6
TEMAATILINE ÜLEVAADE 8
Inimareng 8
Üleminek puhtale energiale ja kliimakerksus 8
Digiüleminek, teadustegevus, tehnoloogia, innovatsioon ja taristu 9
Kestlik majanduskasv ja töökohtade loomine 10
Ränne ja sundränne 10
Demokraatlik valitsemistava ning inimõigused, rahu ja julgeolek 11
ÜLEMAAILMSED SAAVUTUSED 13
Sahara-tagune Aafrika 13
Aasia ja Vaikse ookeani piirkond 13
Ameerika ja Kariibi piirkond 14
Laienemisprotsessis osalevad riigid (Lääne-Balkani partnerid, Türgi, Ukraina, Moldova Vabariik, Gruusia) 15
Euroopa naabruskond 16
Euroopa idanaabrus 16
Euroopa lõunanaabrus ja Lähis-Ida / Pärsia lahe piirkond 16
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd) 17

Eessõna

2025. aastat iseloomustasid põhjalikud ja sageli ettearvamatud muutused kogu maailmas. Kodanikud tundsid oma naabruskonnas toimuvate sõdade tagajärgi üha teravamalt. Venemaa agressioonisõda Ukrainas mõjutas jätkuvalt Euroopa Liitu, kuna sagenesid hübriidkampaaniad, mille eesmärk on õõnestada Euroopa julgeolekut. Üha ebastabiilsema olukorra tõttu pidi Euroopa Liit võtma suurema vastutuse oma julgeoleku ja kaitse eest, kaitsma ennetavalt oma huve kogu maailmas ning tõhustama tööd ülemaailmsete probleemide lahendamisel, inimõiguste kaitsel ja mitmepoolsuse tugevdamisel.

ELi lähenemisviis on järjekindlalt liikunud võrdsete poolte vastastikku kasulike partnerluste loomise suunas ning sellel on kaks eesmärki – suurendada vastupanuvõimet ja autonoomiat nii rahvusvahelisel tasandil kui ka kodus. Üks põhitööriist selleks on strateegia „Global Gateway“. Global Gateway kaudu saab EL suunata oma ressursid sinna, kus neist on kestliku arengu jaoks kõige rohkem kasu, kaitstes samal ajal liidu huve. Mõju on olnud käegakatsutav nii tehtud algatuste hulga kui ka kvaliteedi vaatenurgast.

Selleks et maksimeerida ELi mõju maailmas ning kasutada parimal viisil ära ELi ressursse ja oskusi, lähtuvad ELi institutsioonid, ELi liikmesriigid ja finantsasutused täielikult Euroopa tiimina tehtava koostöö kontseptsioonist. See lähenemisviis on nüüd välistegevuse vahendite lahutamatu ja keskne osa nii Global Gateway rakendamisel, ebakindlates oludes, humanitaarabi andmisel ja elanikkonnakaitses kui ka mitmepoolses tegevuses. ELi delegatsioonide võrgustik mängib endiselt olulist rolli tugeva ja sidusa kohaloleku tagamisel, tehes Euroopa tiimi lähenemisviisi raames tihedat koostööd ELi liikmesriikide ja Euroopa finantsasutustega.

ELi 2025. aasta välistegevuse võib jagada nelja üksteist tugevdavasse sambasse: rahu ja julgeoleku kaitsmine, laienemise edendamine, jõukuse, majandusjulgeoleku ja vastupanuvõime kindlustamine ning mitmepoolsuse ja ülemaailmse solidaarsuse tugevdamine. ELi välistegevuse rahastamisvahendid kujutavad endast jätkuvalt kombinatsiooni kiirest, paindlikust ja integreeritud reageerimisest kriisidele ja geopoliitilistele šokkidele ning usaldusväärse finantsjuhtimise rangeimatest standarditest.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse ELi ja selle liikmesriikide tööd kõigis neljas sambas, sealhulgas tööd partnerluste tugevdamiseks kooskõlas meie Euroopa väärtustega, samuti meie meetmeid paljudes valdkondades alates vaesuse kaotamisest ja kestlikust arengust kuni vabakaubanduse, julgeoleku, rahu ja stabiilsuse, rände, inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise, demokraatia ja õigusriigi kaitsmise ning kannatuste leevendamiseni. ELi algatustega toetatati partnerriike ka kliimamuutuste vastu võitlemisel ja elurikkuse kaitsmisel, mis näitab, et ELi teeb jätkuvalt jõupingutusi, et täita oma kohustusi kogu maailmas.

Euroopa Liit on kõige tugevam siis, kui me oma jõud ühendame. Seetõttu on lisaks meie terviklikule projektide ja välisvahendite portfellile oluline jätkata kindlate ja jätkusuutlike tulemuste ettevalmistamist ja saavutamist Euroopa tiimi lähenemisviisi abil.

Kõrge esindaja / asepresident
KAJA KALLAS
Välisasjad ja Võrdõiguslikkus; julgeolekupoliitika

Euroopa Komisjoni volinik
DUBRAVKA ŠUICA
Vahemere piirkond

Euroopa Komisjoni volinik
MARTA KOS
Laienemine

Euroopa Komisjoni volinik
JOZEF SÍKELA
Rahvusvaheline partnerlus

Euroopa Komisjoni volinik
HADJA LAHBIB
kriisivalmidus ja -ohje

ÜLEMAAILMSED KOHUSTUSED

ELi reageerimine Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale

Venemaa täiemahuline agressioonisõda Ukraina vastu põhjustas jätkuvalt inimkannatusi, ulatuslikku sundrännet ning elutähtsa tsiviil- ja energiataristu laialdast hävingut, õõnestades samal ajal Euroopa ja ülemaailmset julgeolekukorda ning süvendades toidu-, energia- ja majandusalast haavatavust ka tublisti väljaspool piirkonda.

2025. aasta lõpuks oli Euroopa Liit (EL) ja selle liikmesriigid andnud Ukrainale kombineeritud toetust kokku ligikaudu 193,3 miljardit eurot, sealhulgas 69,3 miljardit eurot sõjalist toetust, üle 103,3 miljardi euro rahalist, majanduslikku ja humanitaarabi, 3,7 miljardit eurot Venemaale kuuluvate tõkestatud varadega seotud tulust ja 17 miljardit eurot sõja eest põgenevate inimeste abistamiseks.

ELi reageerimisel 2025. aastal oli kesksel kohal Ukraina rahastu, mis on kuni 50 miljardi euro suurune sihtotstarbeline vahend, et anda Ukraina taastumiseks, ülesehitamiseks ja moderniseerimiseks prognoositavat ja paindlikku toetust, ühendades reformidega seotud toetused ja laenud Ukraina investeerimisraamistikuga, mida EL on toetanud 9,5 miljardi euroga ning millega püütakse kaasata kuni 40 miljardit eurot avaliku ja erasektori investeeringuid. 2025. aasta lõpuks oli selle raamistiku alusel eraldatud kuni 6,9 miljardit eurot programmide jaoks, millega toetatakse väikeettevõtjaid, sõjast mõjutatud kogukondi, elutähtsat taristut ning rohe- ja digipööret.

Täites G7 juhtide võetud kohustusi ja tuginedes komisjoni ettepanekule, võttis EL 2025. aastal vastu ja maksis välja finantsabi paketi, mis seisnes 18,1 miljardi euro suuruses erakorralise makromajandusliku finantsabi laenus. Selle paketi üks osa on laenukoostöö mehhanism, mida rahastatakse Venemaale kuuluvatest tõkestatud riigivaradest saadavast erakorralisest tulust. Lisaks leppisid ELi liikmesriigid 2025. aasta detsembris kokku, et annavad Ukrainale 2026. ja 2027. aastaks 90 miljardi euro suuruse laenu, mis põhineb ELi võetud laenudel, mis on tagatud ELi eelarve manööverdamisruumiga.

EL võttis kogu 2025. aasta vältel vastu täiendavaid piiravate meetmete (sanktsioonide) pakette, et kärpida Venemaa võimet sõda pidada ja nõrgestada Venemaa majanduslikku baasi, näiteks piirates Venemaa juurdepääsu lahinguvälja tehnoloogiale ja vähendades Venemaa energiatulu.

Samal ajal olid ELi reageerimisel kesksel kohal sanktsioonid ja meetmed, millega vähendada sõltuvust Venemaa fossiilkütustest – ELi kavaga „REPowerEU“ ja seonduvate õigusaktidega kahandati järsult Venemaa importi ELi.

Ukrainaga oli endiselt seotud kõigi aegade suurim ELi elanikkonnakaitse mehhanismi operatsioon – hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus menetles Ukrainast laekunud 39 ajakohastatud abitaotlust. EL andis ainuüksi 2025. aastal kokku 220 miljonit eurot humanitaarabi, et leevendada Ukraina rahva kannatusi. Sõja eest põgenevate inimeste ajutise kaitse direktiivi kohaldamist pikendati 2027. aasta märtsini.

Euroopa Liit: tegija rahvusvahelisel tasandil

2025. aastal tegutses EL üha pingelisemas ja keerukamas rahvusvahelises keskkonnas, mida iseloomustasid sõda liidu piiride lähedal, eskaleeruvad piirkondlikud konfliktid, häired kaubateedel, tugevnev geopoliitiline ja geomajanduslik konkurents ning süvenevad kliima- ja keskkonnakriisid. Ülemaailmset stabiilsust kahjustasid veelgi demokraatia taandareng, rahvusvahelise õiguse, sealhulgas inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised, desinformatsioon ning

välisriigist lähtuv infoga manipuleerimine ja sekkumine ning kasvav surve mitmepoolsele süsteemile ja reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale.

ELi tugines 2025. aastal maailmas toimunud muutustele reageerimisel neljale üksteist tugevdavale sambale: rahu ja julgeoleku kaitsmine, laienemise edendamine, jõukuse ja vastupanuvõime kindlustamine kestlike ja turvaliste majandussidemete kaudu ning mitmepoolsuse ja ülemaailmse solidaarsuse tugevdamine. Püsiv rahu, julgeolek ja jõukus sõltuvad tõhusast reeglitel põhinevast rahvusvahelisest korrast.

2025. aastal edendas EL veelgi oma julgeoleku- ja kaitsealase tegevuskava elluviimist, rakendades terviklikku lähenemisviisi mitmetahulistele julgeoleku- ja kaitseprobleemidele: EL säilitas tugeva sõjalise toetuse Ukrainale, tugevdas ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonide ja Euroopa rahutagamisrahastu kaudu oma rolli, suurendas võimet panna vastu hübriid- ja küberohtudele ning tugevdas julgeoleku- ja kaitsepartnerlusi.

Liit tunnistas, et vastastikust sõltuvust kasutatakse üha enam relvana, ning püüdis 2025. aastal kriitilist sõltuvust vähendada, säilitades samal ajal avatud ja reeglitel põhineva kaubanduse. EL esitas ennetavama ja tõhusama lähenemisviisi, et tugevdada oma majandusjulgeolekut[1]. Võttes arvesse majandusjulgeoleku ja vastupanuvõime kasvavat tähtsust välistegevuses, on EL edendanud välismajanduspoliitikat, kus on ühendatud konkurentsivõime, julgeolek ja partnerlused, tugevdades oma tegevuskava, mis käsitleb kaubandust ja partnerlusi oluliste piirkondade ja sarnaselt meelestatud partneritega kogu maailmas. Selle tegevuskava elluviimisel oli oluline raamistik strateegia „Global Gateway“.

EL pühendus veelgi enam mitmepoolsusele, ülemaailmsele solidaarsusele ning inimõiguste ja humanitaarpõhimõtete kaitsele, tehes tööd mitmepoolse süsteemi kaitsmiseks ja kohandamiseks kooskõlas ÜRO põhikirjaga, kestliku arengu tegevuskavaga 2030 ja ÜRO tulevikupaktiga. EL toetas 2025. aastal aktiivselt ÜRO peasekretäri algatust „ÜRO 80“, mis annab võimaluse suurendada ÜRO tulemuslikkust, kulutõhusust ja sidusust ning tagada selle suutlikkus saavutada tulemusi oma kõigis kolmes sambas, milleks on rahu ja julgeolek, inimõigused ja areng.

2025. aastal seadis EL oma välistegevuses strateegilise prioriteedina veelgi tähtsamale kohale ookeanid, sealhulgas kaitstes ÜRO mereõiguse konventsiooni terviklikkust, sest see on kogu ookeanidega seotud tegevuse õigusraamistikuks. EL võttis kolmandal ÜRO ookeanikonverentsil üle 50 vabatahtliku kohustuse kogusummas peaaegu 1 miljard eurot, et aidata kaasata rahvusvahelist kogukonda, kiirendamaks ookeanidega seotud tegevust, eelkõige silmas pidades lähenevat avamerelepingu jõustumist.

EL koos liikmesriikidega oli ka 2025. aastal suurim ametliku arenguabi andja, eraldades vastavalt OECD esialgsetele andmetele 82,5 miljardit eurot, mis moodustab 48 % üleilmsest ametlikust arenguabist[2]. Samas on andmetest näha, et üleilmse ametliku arenguabi kogusumma on märkimisväärselt kahanenud, mis on peamiselt tingitud USA panuse järsust vähendamisest.

Püüdlustes koordineerida tihedamalt ELi välis- ja ühtekuuluvuspoliitika rahastamist astuti oluline samm edasi esimeste projektikonkursside käivitamisega Interregi programmides osalevate ELi

[1] JOIN(2025) 977.

[2] Üleilmne ametlik arenguabi, millest on teatanud EL tervikuna ja kõik teised doonorriigid.

äärepoolseimate piirkondade, ülemeremaade ja -territooriumide ning kolmandate riikide ühiste probleemide lahendamiseks.

Global Gateway

EL laiendas veelgi strateegiat „Global Gateway“ – oma ülemaailmset investeerimisstrateegiat vastastikku kasulike partnerluste loomiseks ning avaliku ja erasektori vahendite kaasamiseks, et kaotada ülemaailmne investeerimispuudujääk ning toetada kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide elluviimist.

2025. aastaks olid EL, selle liikmesriigid ja Euroopa finantsasutused võtnud Global Gateway investeeringutena kasutusele üle 306 miljardi euro, ületades sellega varakult 2027. aastaks seatud 300 miljardi euro eesmärgi. Kogu 2025. aasta vältel püsis kesksel kohal Euroopa tiimi lähenemisviis, et tagada suure mõjuga investeerimispakettide koordineeritud rakendamine.

2025. aasta oktoobris käivitati Global Gateway investeerimiskeskus Sahara-taguse Aafrika, Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna ning Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna jaoks[3]. Tegemist on keskse platvormiga erasektori kaasamise ühtlustamiseks ja võimendamiseks, mis võimaldab ELi ettevõtjatel esitada ELi liikmesriikides investeerimisettepanekuid riikliku koordineerimismehhanismi[4] kaudu. Global Gateway ettevõtlusalane nõuanderühm jätkas koostöö tugevdamist Euroopa erasektoriga.

2025. aasta oktoobris vastu võetud Vahemere piirkonna leppega on kehtestatud uus poliitiline raamistik strateegia „Global Gateway“ rakendamiseks Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas. 2025. aastal kiideti heaks investeeringud kogusummas 662 miljonit eurot, mis peaksid kaasa tooma üle 7 miljardi euro investeeringuid, mille tulemusel on aastatel 2021–2025 Vahemere lõunapiirkonnas eeldatavasti kasutusele võetud kokku 30 miljardit eurot. Lääne-Balkanil, Türgis ja idanaabruses kaasati aastatel 2021–2025 eeldatavate investeeringutena peaaegu 40 miljardit eurot.

Humanitaarabi

2025. aastal reageeris EL oma humanitaarabi ja elanikkonnakaitse mehhanismiga erakordselt suurtele üleilmsetele vajadustele. EL on põhimõttekindel rahastaja, juhindudes sellistest humanitaarabi põhimõtetest nagu inimlikkus, neutraalsus, erapooletus ja sõltumatus. EL ja selle liikmesriigid annavad üheskoos suurima osa vahenditest ülemaailmse humanitaarabi rahastamiseks (2025. aastal 34 %). 2025. aastal eraldas EL rohkem kui 2,57 miljardit eurot vajaduspõhiseks humanitaarabiks 110 riigis ning üle 245 miljoni euro liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ja seonduva suutlikkuse jaoks.

Endiselt on väga murettekitav ülemaailmne näljakriis. Sellele reageerimiseks – olukorras, kus 295 miljonit inimest seisis silmitsi tõsise toiduga kindlustamatusega ning Gazas ja Sudaanis oli kinnitust leidnud näljahäda – eraldati toidu- ja toitumisalaseks humanitaarabiks ligikaudu 600 miljonit eurot.

Praeguse humanitaarkriisi peamised põhjused on konfliktid, ebakindlus ja kliimamuutuste mõju. Relvakonfliktides on endiselt laialt levinud rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumine. Euroopa Komisjon edendas ja rahastas ka 2025. aastal keskkonda, mis võimaldab paremini anda põhimõttekindlat humanitaarabi, võttes arvesse üha sagedasemat rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumist ja järjest suuremaid takistusi sellisele humanitaarabile juurdepääsul.

[3] https://international-partnerships.ec.europa.eu/investment-hub_en.
[4] Riigisisene kogu valitsemissektorit hõlmav koordineerimismehhanism erasektori kaasamiseks.

Euroopa humanitaarabiüksus (uue nimega ReliefEU), pakkus humanitaarabi õhusilla operatsioonide, varude loomise, ladustamise ja transporditeenuste kaudu strateegilist logistilist tuge. 2025. aastal anti ReliefEU kaudu humanitaarabi kriisides ja konfliktidest mõjutatud piirkondades, sealhulgas Gazas, Sudaanis, Kongo Demokraatlikus Vabariigis ja Myanmaris, tihedas koostöös humanitaarpartnerite ja liidu elanikkonnakaitse mehhanismiga. 2025. aastal eraldati ReliefEU operatsioonide jaoks üle 110 miljoni euro, anti 6 780 tonni abi ja reageeriti 20 kriisile 18 riigis.

ELi reageerimine hädaolukordadele hõlmab elanikkonnakaitset, millega täiendatakse humanitaarabi ja arengukoostööd, andes kogu maailmas kiiret ja koordineeritud abi loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide korral. Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kasutati näiteks selleks, et reageerida Ebola viiruse puhangule Kongo Demokraatlikus Vabariigis, tõsistele üleujutustele Cabo Verdes ja 7,7-magnituudisele maavärinale Myanmaris 2025. aasta märtsis.

TEMAATILINE ÜLEVAADE

Inimareng

Komisjoni töös püsis kesksel kohal vaesuse kaotamine. Praegu elab ligikaudu 10,3 % maailma elanikkonnast allpool äärmise vaesuse piiri (3 USA dollarit päevas). Aastatel 2021–2024 kasutati 8,1 % ELi rahastatud ametlikust arenguabist (enam kui 26,6 miljardit eurot) selleks, et otseselt toetada kestliku arengu eesmärki nr 1, milleks on kaotada vaesus.

Elude kaitsmiseks ja saavutatud arengu säilitamiseks oli jätkuvalt oluline tervishoiualane humanitaartegevus. 2025. aastal eraldas EL selle jaoks ligikaudu 400 miljonit eurot – rekordilise summa –, keskendudes tervishoiusüsteemide ja epideemiateks valmisoleku tugevdamisele ning üldise elementaarse tervisekindlustuse edendamisele, sealhulgas naiste tervisele, reageerides ülemaailmse tervishoiu rahastamise keskkonna karmistumisele ning kasvavatele vajadustele ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud riikides.

EL tugevdas oma rolli kvaliteetse hariduse kui inimõiguse edendamise üleilmse toetajana ja kestliku arengu edendajana, toetades meetmeid ligikaudu 70 partnerriigis. Programmiga „Erasmus+“ aidati kaasa suutlikkuse suurendamisele ja oskuste arendamisele, kasutades selleks koostööprojekte kõrgharidusasutuste, kutsehariduse valdkonna ja noorteorganisatsioonidega (2025. aastal 177,1 miljonit eurot) ning stipendiume kõrgharidustöötajate ja üliõpilaste liikuvuse jaoks (260,9 miljonit eurot).

2025. aastal tugevdas EL veelgi soolist võrdõiguslikkust kui oma välistegevuse valdkonnaülest prioriteeti kooskõlas ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskavaga,[5] sealhulgas süvalaiendas lähenemisviisi „naistelt naistele“ kõigisse ELi rahastatavatesse põhivajaduste ja elatusvahendite programmidesse Afganistanis, kandmaks hoolt selle eest, et abi jõuab tõhusalt naisteni ja et neil on abi andmise protsessis sisuline roll.

Peaaegu pooltel maailma elanikel ei ole juurdepääsu ohututele kanalisatsiooniteenustele. 2025. aastal jätkas EL kestliku veemajanduse, sanitaartingimuste ja hügieeniga seotud tegevuse toetamist kooskõlas 2025. aastal vastu võetud Euroopa veekerksuse strateegiaga,[6] sealhulgas Global Gateway pikaajaliste investeeringute tegemisega ligikaudu 50 riigis, kaasates erasektori, ja humanitaarabi andmisega kriisides.

Üleminek puhtale energiale ja kliimakerksus

EL jätkas Pariisi kokkuleppe, Euroopa rohelise kokkuleppe[7] ja strateegia „Global Gateway“[8] kohaselt partnerriikide toetamist, et suurendada juurdepääsu kestlikule energiale, vähendada süsinikuheidet ja kohaneda kliimamuutustega. Välistegevuses keskenduti taastuvenergia tootmise suurendamisele, energiatõhususe edendamisele ja piirkondliku energiaühenduvuse parandamisele, vältides samal ajal sõltuvuste tekitamist või süvendamist ning toetades kliimakerksust ja katastroofiohu vähendamist.

[5] JOIN(2020) 17 ; https://international-partnerships.ec.europa.eu/system/files/2021-01/join-2020-17-final_en.pdf
[6] COM(2025) 280 ; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52025DC0280
[7] Euroopa Komisjon, Euroopa roheline kokkulepe.
[8] JOIN/2021/30 ; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021JC0030

Jätkus Aafrika-Euroopa roheenergiaalgatuse tulemuslik rakendamine. Samuti juhtis EL koos Lõuna-Aafrikaga aastapikkust kampaaniat,[9] et kaasata Aafrika taastuvenergia jaoks investeeringuid, mille tulemuseks oli 15,5 miljardit eurot, sealhulgas 15,1 miljardit eurot Euroopa tiimilt.

EL jätkas ring- ja ressursitõhusa linnamajanduse edendamist. 2025. aastal toetati ringmajanduse meetmeid üleilmsete algatuste kaudu rohkem kui 40 riigis ning piirkondlike ja riiklike algatuste kaudu täiendavalt enam kui 80 riigis Aafrikas, Aasias ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnas, millega aidati kujundada kestlikumaid tootmis- ja tarbimisharjumusi. Tähelepanu nihkus poliitiliselt dialoogilt reformidele, partnerlustele ja investeeringutele, mis aitavad partnerriikidel vähendada survet ressurssidele, luua kvaliteetseid töökohti ja tugevdada väärtusahelaid ning samal ajal võimaldavad vastupidavaid majandussuhteid ELiga.

EL tõhustas tegevust kestlike ja raadamisvabade väärtusahelate valdkonnas. Algatuse DESIRA+ ja seonduvate põllumajandusliku toidutööstuse programmide kaudu toetati kakao, kohvi, kašupähkli ja nn unustatud põllukultuuride väärtusahelaid, ühendades väikepõllumajandustootjad turgudega, parandades mulda ja edendades agrometsandust.

EL toetas kestlikke, turvalisi ja vastupidavaid kriitiliste toormete tarneahelaid, sealhulgas projekte, mis aitavad saavutada kriitiliste toormete määruses[10] sätestatud hankimise, töötlemise, ringlussevõtu ja mitmekesistamise sihttasemeid, ning võttis kasutusele sihtotstarbelise kriitiliste toormete rahastu, et viia projektid kokku ostjate ja rahastajatega.

EL ja selle liikmesriigid mängivad juhtivat rolli rahvusvahelises kliimarahastuses kui maailma suurim kliimameetmete rahastaja arengumaades. Näiteks toetati EFSD+ tagatiste ja segarahastamisega kliimainvesteeringuid, sealhulgas kliimainvestorite fondide kaudu, kusjuures käimas on vähemalt 50 leevendus- ja kohanemistaristu projekti. ELi kestliku rahanduse nõustamiskeskus toetas rohevõlakirjade raamistike väljatöötamist, et aidata kaasata kliimaga arvestavatesse investeeringutesse erakapitali.

Digiüleminek, teadustegevus, tehnoloogia, innovatsioon ja taristu

2025. aasta teises pooles hakkas EL rakendama 2025. aasta juunis vastu võetud ühisteatist ELi rahvusvahelise digistrateegia kohta[11]. Teatises on esitatud terviklik visioon vastastikku kasulikust digipöördest, mida toetab integreeritud ELi tehnoloogiaettevõtluse pakkumine, kus on ühendatud turvaline ühenduvus, usaldusväärne tehisintellekt, küberturvalisus, kosmosepõhised teenused, usaldusväärne digitaristu ja digitaalne avalik taristu.

Eri piirkondades toetati ja kaasati Global Gateway digisamba projektidega rahvusvahelisi teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteeme ja sidusrühmi, samal ajal kui spetsiaalsed keskused ja platvormid, nagu ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna kõrgjõudlusega andmetöötluse võrgustik, toetasid teadmiste jagamist ja tehnilist oskusteavet.

ELi välistegevuses pöörati jätkuvalt suurt tähelepanu kestlikule transpordile, toetades keskkonnahoidlikumaid ja vastupidavamaid ühendusi. 12 Aafrika prioriteetses koridoris, Kaspia mere transpordikoridoris, India, Lähis-Ida ja Euroopa koridoris ning Aasias, Ladina-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas, ent samuti idanaabruses (nt solidaarsuskoridorides, mis ühendavad Ukrainat ja Moldovat

[9] https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway/energy-africa_en
[10] ELT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
[11] JOIN(2025) 140, https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/joint-communication-international-digital-strategy-eu.

ELiga) ja lõunanaabruses tehtud mitmesugused investeeringud hõlmavad raudtee-, maantee- ja meretransporti, linnalist liikumiskeskkonda, logistikataristut ja lennundussektorit.

Global Gateway aitab ka vähendada ülemaailmse transpordi süsinikuheidet tänu sihipärastele keskkonnahoidlikele investeeringutele ja algatustele, nagu kestlike lennukikütuste juhtalgatus (meetmed Aafrikas ja Indias), ülemaailmsed meretehnoloogia koostöökeskused ning rohelaevateed ja punkerdamissõlmed, millega toetatakse partnerriike Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni ja Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni kliimaeesmärkide elluviimisel.

Käivitati varajase etapi investeeringute mehhanism, et anda ELi ettevõtjatele kestlikku transporti, linnaarengut, energiat ja tehisintellekti käsitlevate projektide varajastes etappides toetusi, millega aidatakse vähendada innovatsiooniga seotud riske ja kaasata täiendavaid rahalisi vahendeid.

Mitmepoolsel tasandil edendas EL ÜRO ülemaailmse digikokkuleppe rakendamist ning osales avatult ja konstruktiivselt tehisintellekti juhtimise alases ülemaailmses dialoogis. Ülemaailmse digitaalse juhtimise jaoks oli oluline verstapost infoühiskonna teemalise ülemaailmse tippkohtumise 20 aasta ülevaade.

Kestlik majanduskasv ja töökohtade loomine

2025. aastal edendas EL kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, parandades ettevõtluskeskkonda ning kaasates strateegia „Global Gateway“ ja Euroopa arengualase finantsstruktuuri kaudu erainvesteeringuid kvaliteetsete töökohtade loomiseks. Välistegevuses ühendati poliitiline dialoog, eelarvetoetus ja riskijagamisvahendid sihipäraste meetmetega oskuste, väärtusahelate ja vastutustundliku ettevõtluse valdkonnas.

Tihendati koostööd Euroopa erasektoriga. Global Gateway investeerimiskeskuste ja ettevõtlusalase nõuanderühma kõrval hõlbustasid Euroopa ettevõtjate ja partnerriikide valitsuste vaheliste võrgustike loomist ja tehingute tegemist ELi ettevõtlusfoorumid.

2025. aastal allkirjastati erinevate arengut rahastavate asutustega 20 uut EFSD+[12] tagatist kogusummas üle 3 miljardi euro ning kasutuselevõtt algas 63 tehingu allkirjastamisega 2025. aastal. 2025. aastal heaks kiidetud segarahastamistoimingud peaksid kaasa tooma ligikaudu 18 miljardit eurot investeeringuid.

Haridus- ja oskuste programmides (sh võimalustepõhises kutseõppes ja kõrghariduses) keskenduti üha enam strateegias „Global Gateway“ prioriteediks seatud sektoritele – näiteks mitmes Aafrika riigis käivitati kuus uut võimalustepõhise kutseõppe projekti, et viia koolitus vastavusse tööturu vajadustega.

Soomõõdiku, erivajadustega inimeste võimestamise mõõdiku ja võrdõiguslikkuse mõõdiku süstemaatiline kasutamine aitas tagada, et investeerimisel võetakse arvesse mõju jaotumist, edendatakse naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamist ja kaasamist ning pööratakse tähelepanu alateenindatud kogukondadele.

Ränne ja sundränne

EL tugevdas kõigis piirkondades oma inimõigustel põhinevat lähenemist rändele, võttes vastu sisesuunised ja kohandatud menetlused, et parandada rändemeetmete kavandamist,

[12] Euroopa Kestliku Arengu Fond+.

kindlakstegemist, sõnastamist ja järelevalvet ning väidetavate rikkumiste käsitlemist. EL kasutas oma vahendeid üha enam selleks, et edendada koos partnerriikidega oma rändealaseid eesmärke. EL pidas kooskõlas Euroopa varjupaiga- ja rändehaldusstrateegiaga[13] dialooge peamiste partneritega ELi rahaliste vahenditega toetatavate strateegiliste partnerluste üle, käsitledes kõiki rände ja sundrände aspekte.

Tänu rändepartnerluste tugevdamisele vähenes ebaseaduslike ELi välispiiri ületuste arv 2025. aastal ligikaudu 179 000ni, mida on veerandi võrra vähem kui 2024. aastal. Ka varjupaigataotluste arv liidus vähenes, kahanedes 2025. aastal 2024. aastaga võrreldes ligikaudu 19 %, mis osaliselt kajastab tõhustatud koostööd partnerriikidega. Näiteks, tuginedes 2024. aastal Mauritaaniaga sõlmitud rändepartnerlusele, rakendati kõik 210 miljoni euro suuruse toetuspaketi meetmed, millega suurendati märkimisväärselt Mauritaania suutlikkust hallata rännet ja sundrännet ning luua mõjutatud piirkondades majanduslikke võimalusi. Nende vahendite kasutuselevõtul rakendati naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ paindliku algatuse lähenemisviisi, mis osutus taas oluliseks rändealase koostöö soodustamisel.

EL tõhustas ka rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse vastast tööd. Üleilmne meede, milles keskenduti rändajate smugeldamise finants- ja digimõõtmele, aitas kaasa rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu võitlemise ülemaailmse liidu tegevusele ja oli osa 2025. aasta detsembris välja kuulutatud 78 miljoni euro suurusest rahastamispaketist.

Kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames antud ELi toetusega kaitsti või abistati ligikaudu 5,8 miljardit rändajat, pagulast, riigisisest põgenikku ja vastuvõtva kogukonna liiget.

2025. aastal eraldati ligikaudu 15 % humanitaarabi eelarvest kaitse jaoks, pöörates suurt tähelepanu pagulastele ja riigisisestele põgenikele Ukraina, Gaza, Sudaani, Süüria, Afganistani ja Aafrika Sarve kriisis. Humanitaarabi vahenditest ligikaudu 87 % eraldati 2025. aastal projektidele, millega rahuldati põgenike vajadusi. EL pühendus jätkuvalt ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise toetamisele ning jätkas Rwanda erakorralise ümberpaigutamise mehhanismi ja Türgi pagulasrahastu toetamist.

Demokraatlik valitsemistava ning inimõigused, rahu ja julgeolek

Lisaks paljudele kahepoolsetele ja piirkondlikele sekkumistele jätkati instrumendi „Globaalne Euroopa“ rahu, stabiilsust ja konfliktide ennetamist käsitleva temaatilise programmi raames tegelemist konfliktide ennetamise ja rahu kindlustamisega ning ülemaailmsete ja piiriüleste ohtudega[14]. 2025. aasta lõpus oli käimas 78 konfliktiennetuse, rahuloome ja kriisiks valmisoleku meedet. Peale selle lahendati 18 uue meetmega ülemaailmse rahu ja julgeolekuga seotud probleeme ning võeti 14 uut meedet seoses ülemaailmsete ohtudega.

ELi ja ÜRO ülemaailmse terrorismiohu vastu võitlemise rahastamisvahendiga,[15] millest eraldati sihtotstarbelisi toetuspakette teiste seas Iraagile, Usbekistanile, Nigeeriale ja Somaaliale, ning Araabia Riikide Liigaga tehtud mitmepoolse õigusalase koostööga tugevdati terrorismivastast võitlust ja vägivaldse äärmusluse ennetamist.

[13] Euroopa varjupaiga- ja rändehaldusstrateegia, COM(2026) 45 final.
[14] https://science4peace.jrc.ec.europa.eu/#/Home/CET/Map.
[15] https://www.un.org/counterterrorism/en/EU-UN-Global-Terrorism-Threats-Facility.

Rahumeelsete, kaasavate ja usaldusväärsete valimisprotsesside edendamiseks on oluline toetada ja vaadelda valimisi. 2025. aastal lähetati täielikud valimisvaatlusmissioonid Boliiviasse, Ecuadori, Guyanasse, Hondurasesse, Kosovosse,* Malawisse ja Filipiinidele, valimisekspertide missioonid Kosovosse, Iraaki ja Surinamesse ning järelmissioonid Colombiasse, Guatemalasse, Keeniasse, Lesothosse, Maldiividele, Nigeeriasse ja Ida-Timorisse, et aidata tugevdada demokraatlikke institutsioone, suurendada üldsuse usaldust valimisprotsesside vastu ning hoida ära pettusi, hirmutamist ja vägivalda.

EL jätkas paindlikku reageerimist ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud olukordades, tehes tihedat koostööd kohalike partnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide ning noorte- ja naisteorganisatsioonidega, et suurendada vastupanuvõimet ja edendada rahu, eelistatavalt Euroopa tiimi lähenemisviisi kaudu. Kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kaitsmiseks mõeldud üleilmsete algatuste, näiteks kodanikuühiskonna jaoks soodsa keskkonna süsteemi algatuse raames jälgiti suundumusi ja suurendati kodanikuühiskonna suutlikkust 80 riigis.

EL tugevdas oma üldist julgeoleku- ja kaitsealast lähenemisviisi, sealhulgas kasutades kava „Kaitsevalmidus 2030“ ja SAFE-rahastamisvahendit. ELi julgeolekualases reageerimises oli jätkuvalt kesksel kohal Euroopa rahutagamisrahastu, samal ajal kanti hoolt selle eest, et sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega kulutusi rahastatakse väljaspool ELi eelarvet. Lisaks kriisidele kiireks reageerimiseks mõeldud vahenditele kasutati eri piirkondades ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioone ja operatsioone, et tegeleda konfliktide vahetute ja pikaajaliste tagajärgedega, sealhulgas Lähis-Idas, Aafrikas ja naaberriikides. 2025. aastal tugevdas EL koostööd partneritega, sõlmides julgeoleku- ja kaitsepartnerluse Ühendkuningriigi ja Kanadaga.

* Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244(1999) ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

ÜLEMAAILMSED SAAVUTUSED

Sahara-tagune Aafrika

2025. aastal tõhustasid EL ja Aafrika veelgi oma strateegilist partnerlust, mis hõlmab kaubandust, investeeringuid, rahu ja julgeolekut ning rohe- ja digipööret. Koostöö tegemisel juhinduti jätkuvalt ühisest visioonist aastani 2030,[16] mille keskmes on strateegia „Global Gateway“ Aafrika-Euroopa investeeringute pakett ning töö rahu, julgeoleku ja valitsemise, rände ja liikuvuse ning tõhusa mitmepoolsuse valdkonnas. Partnerluse 25. aastapäeva tähistati ELi ja Aafrika Liidu ministrite kolmanda kohtumisega ning Aafrika Liidu ja ELi seitsmenda tippkohtumisega, mis toimusid 2025. aastal koos Aafrika Liidu ja ELi ettevõtlusfoorumi ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ja noortefoorumiga. EL ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide organisatsioon tõhustasid oma poliitilist koostööd ja jätkasid tööd Samoa lepingu rakendamiseks.

EL oli ka 2025. aastal Aafrika juhtiv kaubandus-, investeerimis-, rahu- ja julgeolekupartner ning ametliku arenguabi ja humanitaarabi andja. ELi kaubavahetus Aafrikaga ulatus 360 miljardi euroni, mis moodustab 33 % Aafrika kogukaubandusest. ELi välismaiste otseinvesteeringute kogumaht oli 250 miljardit eurot. 2025. aasta lõpuks oli EL toetanud Euroopa rahutagamisrahastu kaudu Aafrika riike kokku 400 miljoni euroga.

Suurenes Aafrika mandri vabakaubanduspiirkonna kasutuselevõtmise toetamine kaubanduse hõlbustamise, tolli ja standardite alase abi kaudu. Aafrika-Euroopa roheenergiaalgatusega ja kampaaniaga „Taastuvenergia kasutamise suurendamine Aafrikas“ laiendati tööd taastuvenergia ja elektrisüsteemide piirkondliku integreerimise, sealhulgas võrkude ajakohastamise ning päikese- ja tuuleenergiasse investeerimise valdkonnas. Jätkus programmi NaturAfrica elluviimine kuues esmatähtsas elupaikade piirkonnas ning Euroopa tiimi algatused piiriülese veemajanduse ja ringmajanduse valdkonnas aitasid partnerriikidel kohaneda kliimamuutustega ning parandada veega kindlustatust ning vee-, sanitaar- ja hügieenisüsteeme.

2025. aastal näitasid nii Lobito kui ka Douala-N’Djamena koridor – kaks Global Gateway juhtalgatust – , et taristu võib toetada laiemat majandusarengut ja vastupanuvõimet, eelkõige sisemaa- ja haavatavates piirkondades. Rakendamine kulgeb edukalt tänu Aafrika tugevale isevastutusele ning ELi, Aafrika partnerite, finantsasutuste ja erainvestorite koordineeritud tegevusele.

Nimetatud jõupingutusi täiendas humanitaarabi: 2025. aastal reageeris EL maailma suurimale sundrändekriisile Sudaanis (enam kui 10 miljonit riigisisest põgenikku), andes üle 273 miljoni euro (sh üle 161 miljoni euro Sudaanis), ning eraldas 157 miljonit eurot Aafrika Sarve piirkonnale, et tegeleda põua, toiduga kindlustamatuse ja sundrände probleemiga. EL on jätkanud tegutsemist ka Kesk-Sahelis, keskendudes sundrändele, ning Ida-Aafrika järvede piirkonnas, kandes kesk epideemiaid ja relvavägivalda hoolt tervishoiu eest.

Aasia ja Vaikse ookeani piirkond

2025. aastal süvendati edasi ELi koostööd Ida-, Kagu- ja Lõuna-Aasiaga: tugevdati ELi India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegias[17] sätestatud terviklikku piirkondlikku lähenemisviisi, sealhulgas edendati energiaühendusi ja energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerlusi.

[16] https://www.consilium.europa.eu/media/54412/final_declaration-en.pdf.
[17] https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-indo-pacific-strategy_en.

Global Gateway juhtalgatusest „Energiaühendused Lõuna-Aasias“ on näha, kuidas EL ühendab kestliku majanduskasvu, rohepöörde ja piirkondliku integreerimise, toetades piiriülese elektrituru arendamist.

Oluline verstapost strateegia „Global Gateway“ rakendamisel oli ELi-Aafrika-India digikoridori Blue Raman[18] rajamist käsitleva projekti allkirjastamine. Projektiga tugevdatakse vastupidavat merekaabliühendust ning turvalist ja mitmekesist ülemaailmset andmearhitektuuri. Lisaks võttis EL vastu 42 miljoni euro suuruse algatuse, et tugevdada Copernicuse andmete kasutamist Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas, millega toetatakse tõenduspõhiste otsuste tegemist kliima ja ruumilise planeerimise valdkonnas.

2025. aasta aprillis toimunud esimesel ELi ja Kesk-Aasia tippkohtumisel teatas EL 12 miljardi euro suurusest Global Gateway Euroopa tiimi investeerimispaketist ja kriitilisi toormeid käsitlevast kavatsuste deklaratsioonist, milles keskendutakse kestlikule transpordile, roheenergiale, digitaalsele ühenduvusele ja veele ning mille tulemuseks on kaheksa uut lepingut Kesk-Aasia ja Euroopa vaheliste mitmeliigiliste ühenduste parandamiseks.

Fidžil aset leidnud esimesel ELi ja Vaikse ookeani piirkonna ettevõtlusfoorumil teatas EL Global Gateway investeeringutest kogusummas peaaegu 300 miljonit eurot kliimakerksuse, kestliku majanduskasvu, transpordi, digitaalse ühenduvuse, vee, taastuvenergia ja kaubanduse arendamise jaoks kogu Vaikse ookeani piirkonnas, seades piirkonnas juhtalgatuseks Vaikse ookeani piirkonna rohe- ja siniliidu[19].

EL andis 2025. aastal rohkem kui 163 miljoni euro väärtuses elupäästvat abi Afganistanis ning toimetas Afganistani rahva vajaduste rahuldamiseks kohale 390 tonni meditsiinivahendeid ja toiduaineid.

Ameerika ja Kariibi piirkond

2025. aasta novembris toimus Colombias kõrvuti kodanikuühiskonna foorumi ja ettevõtlusfoorumiga neljas ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) tippkohtumine. Juhid kinnitasid taas ELi ja CELACi partnerluse strateegilist tähtsust ning määrasid kindlaks prioriteedid, sealhulgas strateegia „Global Gateway“ ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna investeerimiskava raames. Hoolimata keerulisest geopoliitilisest olukorrast võtsid EL ja CELAC vastu ühisdeklaratsiooni ja kaks täiendavat deklaratsiooni kodanike julgeoleku ja hoolekande kohta, rõhutades oma ühist pühendumust mitmepoolsusele, kaubandusele ja investeeringutele, rohe- ja digipöördele, sotsiaalsele kaasatusele ning koostööle julgeoleku, õiguse ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas.

2025. aastaks oli strateegia „Global Gateway“ ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna investeerimiskava raames käivitatud rohkem kui 80 projekti, mis kinnitavad ELi kui juhtiva investori positsiooni Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnas ning näitavad Euroopa tiimi lähenemisviisi tugevust. Juhtalgatuste hulka kuuluvad elektrisüsteemide piirkondlik integreerimine ning satelliitühenduse algatus Condosat, samuti ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna superandmetöötluse võrgustik tehisintellekti jaoks. Alates 2025. aasta maist on ELil Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna energiaorganisatsioonis[20] alalise vaatleja staatus, et ühiselt edendada üleminekut puhtale energiale ja kestlikku poliitikat.

[18] https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/eu-africa-india-digital-corridor_en.
[19] https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/green-blue-alliance-pacific_en.
[20] https://www.olade.org/en/.

ELi ja Kariibi piirkonna partnerite vaheline koostöö süvenes ka Samoa lepingu ja selle Kariibi piirkonna protokolli kui poliitilist dialoogi ja arengukoostööd kinnistava uuendatud pikaajalise partnerluse raames.

Kariibi piirkonnas töötati Global Gateway mariadru algatuse raames välja riiklikud tegevuskavad mariadru väärindamiseks, et muuta keskkonnaprobleem märkimisväärseks majanduslikuks võimaluseks.

Koostöö tegemisel USAga keskenduti föderaaltasandist madalamate tasandite eri kategooriate sidusrühmade kaasamisele läbi avaliku diplomaatia ning linnadevahelise ja haridusalase teavitustegevuse. Koostöö tegemisel Kanadaga oli EL usaldusväärne partner sellistes esmatähtsates sektorites nagu kaubandus, digivaldkond ning kaitse ja julgeolek. Mõlema riigiga tehtud koostöös pöörati suurt tähelepanu ka Arktikat puudutavatele küsimustele (Arktika linnade ja piirkondade koostöö ning noorte kaasamine).

EL oli 2025. aastal juhtiv humanitaarabi andja (üle 52 miljoni euro) Venezuelas ja selle ümbruses, kus 58,6 % elanikkonnast seisab silmitsi äärmise vaesusega.

Selleks et tugevdada ELi võimet kiiresti reageerida Kariibi piirkonnas ja naaberpiirkondades esinevate troopiliste tsüklonite, üleujutuste ja maavärinate korral, loodi uus humanitaarabi varu Barbadosel.

Laienemisprotsessis osalevad riigid (Lääne-Balkani partnerid, Türgi, Ukraina, Moldova Vabariik, Gruusia)

Novembris vastu võetud 2025. aasta laienemispakett kinnitas, et laienemise hoogustamine on ELi tegevuskavas endiselt tähtsal kohal ja et uute riikide ühinemine on üha enam käeulatuses, tingimusel et partnerid viivad ellu põhjalikud reformid.

Enamik Lääne-Balkani partnereid on teinud ühinemisprotsessi põhiküsimustes järjepidevalt edusamme, kusjuures Montenegro ja Albaania liiguvad aina lähemale eesmärgile läbirääkimised lõpule viia. Ukraina ja Moldova Vabariigi jaoks lõppes 2025. aastal sõelumisprotsess (liidu *acquis*' tehniline läbivaatamine) ning komisjoni hinnangul olid põhiküsimuste, siseturu ja välissuhete teemavaldkonnad avamiseks valmis. Gruusia jääb ametlikult kandidaatriigiks, kuid Gruusia ametiasutuste hiljutine tegevus on ühinemisprotsessi *de facto* peatanud. Türgi on endiselt strateegilise tähtsusega partner ja kandidaatriik, kuigi ühinemisläbirääkimised on seiskunud.

Komisjon töötas välja uuendusliku tehisintellekti vahendi eAccession, et aidata kandidaatriikidel kiirendada õigusnormide ühtlustamist ning samal ajal säästa aega ja ressursse.

EL jätkas piirkondliku majandusintegratsiooni toetamist, sealhulgas maksesüsteemide ajakohastamise kaudu ning sellega, et Euroopa Maksenõukogu kaasas 2025. aasta oktoobris Albaania, Montenegro ja Põhja-Makedoonia SEPA skeemidesse, tänu millele lüheneb märkimisväärselt tehingute tegemiseks kuluv aeg ning vähenevad kodanike ja ettevõtjate kulud.

Ukraina rahastu ning Lääne-Balkani ja Moldova Vabariigi majanduskasvu kavade põhjal on näha, kuidas EL ühendab poliitilise pühendumuse, rahalise toetuse ja tingimuslikkuse, et kiirendada lähenemist ELile. Need kavad hõlmavad 6 miljardit eurot toetusi ja laene Lääne-Balkani partneritele ning 1,9 miljardit eurot Moldovale, kusjuures rahastamine on seotud ühiselt kokku lepitud reformikavade rakendamisega ja järkjärgulise integreerumisega ühtse turu valitud valdkondadesse. 2025. aasta lõpuks oli reformikava vastu võetud kõigi partnerite jaoks ning Albaaniale, Montenegrole, Põhja-Makedooniale, Serbiale ja Moldovale oli tehtud eelmakse.

Edendati partnerite täielikku kooskõla ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga ning ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, sealhulgas ELi piiravate meetmete järgimist, ning EL vastas partnerite taotlustele tugevdada nende vastupanuvõimet ja julgeolekut hübriid- ja muude ohtude suhtes.

EL säilitas märkimisväärse toetuse pagulastele Türgis, eraldades 2025.–2027. aasta eelarvest pagulaste toetamiseks 1,3 miljardit eurot. Lisaks võeti 2025. aastal kasutusele uus astmeline viisade andmise süsteem, et hõlbustada heausksete Türgi inimeste reisimist Schengeni alal.

Euroopa naabruskond

Euroopa idanaabrus

EL jätkas idanaabruses, millele on vajutanud pitseri Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, koostööd partnerriikidega (Armeenia, Aserbaidžaan, Valgevene, Gruusia, Moldova ja Ukraina) kas kahepoolsel või piirkondlikul tasandil. Idapartnerlus oli jätkuvalt hästi toimiv ja tõhus koostööraamistik kõigile osalejatele. EL jätkas survepoliitika rakendamist Valgevene ametivõimude suhtes, toetades samal ajal kodanikke, kodanikuühiskonda ja sõltumatut meediat.

Programmiga „Kaasaegsete õppe- ja koolitusvõimaluste toetamine“ (SALT I-III) aidatakse režiimi eest põgenema sunnitud Valgevene üliõpilasi, õppejõude ja teadlasi. See on strateegiliselt tähtis algatus Valgevene intellektuaalse potentsiaali säilitamiseks.

Vastupanuvõime, ühenduvuse ja sotsiaal-majandusliku arengu toetamisel olid endiselt keskse tähtsusega strateegia „Global Gateway“ ja idanaabruse mitmeaastased tegevuskavad aastateks 2025–2027. Hiljuti heaks kiidetud mitmeaastaste tegevuskavade kulukohustuste kogusumma on 668,2 miljonit eurot (ei hõlma Ukrainale antavat abi).

Mais võeti vastu uus Musta mere piirkonna strateegia[21] ja oktoobris kiideti heaks ühenduvuse tegevuskava, millega ühendatakse Euroopa Musta mere piirkonna, Türgi ja Lõuna-Kaukaasia kaudu Kesk-Aasiaga ning luuakse oluline alus Lõuna-Kaukaasia partneritega tihedama koostöö tegemiseks kestlike transpordi-, energia- ja digiühenduste valdkonnas.

Euroopa lõunanaabrus ja Lähis-Ida / Pärsia lahe piirkond

ELi strateegiline huvi on jõukas, ühendatud, vastupanuvõimeline, rahumeelne ja stabiilne Põhja-Aafrika, Lähis-Ida ja Pärsia lahe piirkond.

2025. aastal varustas EL end uute vahenditega: kiideti heaks Vahemere piirkonna lepe[22] ning käivitati mitu strateegilist ja laiaulatuslikku partnerlust, et võtta kogu piirkonnas sidusamaid mõjule orienteeritud meetmeid. Haldamaks komisjoni suhteid 19 partnerriigiga, hakkas täies mahus tööle spetsiaalne Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Pärsia lahe peadirektoraat.

Sõda Gazas põhjustas jätkuvalt tõsist humanitaarkriisi, ulatuslikku hävingut ja üha suuremat ebastabiilsust kogu Lähis-Idas. EL kutsus 2025. aasta novembris kokku Palestiina rahastajate rühma esimese koosoleku ning esitas samal ajal Palestiina taastamise ja vastupanuvõime tervikliku programmi aastateks 2025–2027 ning ettepaneku rakendada piiravaid meetmeid vastusena tegevusele, mis kahjustab kahe riigi kooseksisteerimisel põhinevat lahendust.

[21] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_25_1348.
[22] JOIN(2025) 26, https://north-africa-middle-east-gulf.ec.europa.eu/joint-communication-pact-mediterranean_en.

EL oli endiselt suurim rahvusvaheline rahastaja ja palestiinlastele humanitaarabi andja, eraldades 2025. aastal kokku 220 miljonit eurot erakorralist humanitaarabi. Lisaks rahastamisele jätkas EL operatiivabi andmist, korraldades õhusilla lende, meditsiinilist evakuatsiooni ja maanteevedusid.

Pärsia lahe piirkonnas pakuti kõigile kuuele Pärsia lahe koostöönõukogu liikmele strateegilise partnerluse lepingut. 2025. aasta lõpuks olid andnud positiivse vastuse viis riiki ning olid alanud läbirääkimised Araabia Ühendemiraatide ja Katariga.

Merekaablisüsteem Medusa on murranguline projekt piirkondliku ja rahvusvahelise telekommunikatsiooni jaoks, tagades vastupidavad ja suure läbilaskevõimega ühendused Euroopa ja Põhja-Aafrika vahel.

Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd)

13 ülemeremaad ja -territooriumi on mitteriiklikud üksused, millel on põhiseaduslikud seosed Taani, Prantsusmaa ja Madalmaadega ning mis on laiema Euroopa perekonna lahutamatu osa. ÜMTdel on ELi jaoks üha strateegilisem roll – neil on ulatuslikud majandusvööndid ning juurdepääs olulistele loodusvaradele, sealhulgas kriitilistele toormetele, ning peamistele merepiirkondadele ja -teedele.

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsusega on eraldatud aastateks 2021–2027 ÜMTde majandusliku ja sotsiaalse arengu toetamiseks ning kliimamuutuste ja elurikkuse vähenemise probleemiga tegelemiseks 500 miljonit eurot. Komisjon tegi ettepaneku seda otsust muuta, millega kahekordistatakse ÜMTdele antavaid vahendeid, eraldades 2028.–2034. aastaks 999 miljonit eurot.

2025. aastal jätkus suhete laiendamine ja tihendamine Gröönimaaga, seda olukorras, kus rahvusvaheline huvi Arktika vastu on kasvanud; lisaks haridusele ja kalandusele hõlmati sellised valdkonnad nagu kriitilised toormed, taastuvenergia ja ühenduvus. ELi ja Gröönimaa partnerluse raames toimusid kaks poliitilist dialoogi, kõrgetasemelised visiidid ning novembris Brüsselis esimene ELi ja Gröönimaa nädal.

2025. aastal viidi viimast aastat ellu esimest Prantsuse Polüneesia veepoliitika tegevuskava (2021–2030). Saavutatud tulemuste hulka kuuluvad joogivett jagavate omavalitsuste arvu suurenemine, jätkuvad meetmed valgalade kindlustamiseks ja veesektori juhtimise tugevdamine täielikult toimiva tehnilise komitee kaudu. Teine tegevuskava on kavandatud hõlmama ajavahemikku 2026–2030.